B. g. Fr. Podkrajšek, železn. uradn.
Vintl. Tirol.

t. 12. V Trstu, v saboto 10. februvarja 1883. Tečaj VIII.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema Opravništvo »via Zonta 5«.

Vsi *dopisi* se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« Nuova tipografija; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav ceno; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Našim delalcem in obrtnikom.

Silno važnost imajo za delalca in obrtnika podporna društva, katera mu v slučaju bolezni priskočijo na pomoč z denarjem, zdravili in zdravnikom. Posebno važna pa postanejo taka društva, ako izvrševajo tudi nalogo, delalcu pomagati na starost, ali pa v slučaju, ko postane vsled kake nesreče nezmožen za delo. Važnost tacega zavoda je spoznal sam državni kancelar nemške države, knez Bismark, kateri se v zadnjem času posebno za to briga, da kolikor mogoče odstrani uzroke socijalnega prašanja, katero dela veliko preglavico vsem skrbnim državnikom. V tem pogledu imajo tudi prav gospodje državniki; za delalski stan mora tudi država sama skrbeti, ako uže ne z direktno podporo, vsaj indirektno po primernih postavah in po pospeševanju takih društev, po katerih more delalec v slučajih, ko ga tare katera koli sila, pomagati sebi in družini. — V prvej vrsti spadajo sem podporna društva, potem društva za zavarovanje proti telesnemu poškodovanju (Unfallversicherung); a prav tako važna so tudi društva, po katerih se dade delalcu lepa prilika, da si prišteđi nekoliko kapitala, s katerim more postati ščasoma ali neodvisen obrtnik, ali pa preskrbeti si majhno rento za stare dni in za podporo svojih nepreskrbenih otrok. — Važna so v tem pogledu tudi takozvana konsumna društva, po katerih si delalec preskrbuje vsakdanjo hrano po kolikor mogoče originalnej ceni in najviši napredek zaznamujejo takozvane delalske obrtne zadruge, po katerih se združi neko število delalcev, da izvršuje kako obrtnijo za skupni račun na fabriški način.*) — Društev ali zadrug, kakoršni ste zadnje dve, uže dosti je na Angleškem, na Nemškem in tudi na Češkem, kder žive najprebudnejši delalci in obrtniki Avstrije. Ta društva imajo namen, da zajeze tiranstvo velikega kapitala in pomenjajo torej gledé socijalnega prašanja največi in najpopolnejši napredek. — A gledé na naše razmere v Trstu in sploh na razmere v južnih deželah Avstrije je uže to velik napredek, ako damo delalcu in malemu obrtniku priliko, da si ščasoma nekoliko denarja prihrani in da ta delalec ali mali obrtnik more, ako hoče napredovati ter svojo obrt razširiti, vdobiti v najem potrebnega kapitala po primernih obrestih in da more s tako denarno pomočjo tudi prosti delalec ščašoma postati sam svoj gospodar. — Tak zavod ima torej uže lep namen širiti malo obrtnijo in postavljati jez neopravičenemu izključljivemu gospodstvu velicega kapitala. To v gmotnem obziru; a v narodnem obziru pomenja tak zavod tudi otresenje gospodarstva tujcev nad naše domače moči, s katerimi je mnogo tujcev v naših deželah obogatelo, pa nas zdaj za zahvalo kot narod zaničujejo, kot delalne ljudi pa izkoristujejo.

Z ozirom na te žalostne razmere hoče torej naše delalsko društvo postaviti drug trden kamen v poslopje, katero ono polagoma in previdno zida z velikim trudom, da postane toliko trdnejše in lepše. — Naša vlada sama gotovo stopi pred državni zbor s predlogi, kateri namerjavajo delalcu in vsakemu obrtniku olajšati pot do pomoči samemu sebi. — Mi menimo, da je ta vladna skrb vredna občnega priznanja in svetujemo, naj bi vlada sama vzela vsa enaka društva ne le pod svojo protekcijo, temuč tudi pod svoje nadzorstvo, in da bi tam, kder še ni takih društev in zadrug, njih osnovo z vso močjo ne le pospeševala, ampak tudi predpisala. O dotičnem načrtu postave nam bode prilika pisati še obširneje in temeljitejše; samo to pravimo, da postava more pomagati ne le delalcem, temuč po prisiljenju zadnjih, da morajo pristopati v podporna društva, tudi občinam, katerim se odvali le na tak način teška butara špitalskih stroškov. Namen našega članka je tem več razjasniti važnost in pomen nove založne delalskega podpornega društva. Kakor smo uže rekli, hoče odslej to naše društvo delalcu ne le priskočiti v slučaju bolezni, temuč ono ga hoče sposobiti tudi za napredek v gmotnem obziru, dobro vedoč, da na podlagi blagostana in denarne neodvisnosti postane mogoč tudi duševni in narodnostni napredek Slovanov v Trstu in okolici in po tem izgledu po vsem Primorskem. V zadnjem občnem zboru je osnovalo torej podp. del. društva v ta namen poseben oddelek (založno); v ta oddelek more in bi moral pristopiti z vsaj 1 deležem vsak ud in vsaka družabnica društva; da je to lažje mogoče, postavilo se je nizko vplačevanje, le 15 soldov na teden. — A k ljubu tako nizkim vplačilom utegne ta oddelek ščasoma razpolagati o velikih gmotnih silah. Vzemimo, da vsi udje in družabnice, kateri k malu narastejo na 1000 glav, vzamejo le 1000 deležev (skoro vsak pa je vzel dosedaj po 2 deleža in nekatere družabnice celo po 5, 10 do 16 deležev), teh 1000 deležev bi dalo na leto 7,800 gld. kapitala, kateri bi po tedenskih vplačilih in po obrestih narastel koncem 5 let na najmanj 52000 gld. in koncem 10 let celó na 122,000 gld. — Ako pa se pokaže le količkaj uspeha in se ljudstvo enkrat popolnoma prepriča o rednosti in dobrej upravi podjetja, potem se je nadejati tudi 2000 deležev, v katerem slučaju bi bil društveni kapital po 10. letu okolo 250,000 gld., za naše razmere gotovo velikanska svota, s katero bi se moglo svetu uže nekaj imponirati. — Pri tem računu so se jemali v poštev nekoliko viši obresti, najmanj po 8% in majhna vpisnina, kar ni dosti, ako se pomisli, da se bodo posojevali le majhni zneski po 10, 20, 50, k večemu 100 gld.; saj mora zdaj mali obrtnik v Trstu plačevati oderuhom po »dodici per dieci«, to je po 120% na leto, kar je obče znano. Po tem računu bi si prištedil delalec, ki plačuje po 15 kr. na teden, v 10 letih najmanj gld. 122—, vplačal pa bi jih v 10 letih le gld. 78. — Razun tega bi ostalo tudi nekoliko za reservni fond, kateri utegne v 10 letih tudi močno narasti in društvu pripraviti veliko stalno premoženje, in na posled bi se vsako leto od dobičkov tudi lehko naklonilo kaj malega zalogu za pokojnine. Kadar bi se enkrat taka založna v Trstu popolnoma vkoreninila, potem bi mogli Slovenci v Trstu tudi postati odvažen činitelj in iz tega pogleda se nova založna priporoča sama ob sebi ne le delalcem in obrtnikom, temuč tudi gg. uradnikom privatnim in državnim, malim trgovcem in gledé na podpiranje prekrasne ideje tudi večim gospodom, ki imajo še kaj srca do svojega ubozega naroda, kateri je bil zdaj v Trstu razkropljen kakor ovčja čeda brez pastirja.

Hajd na noge Slovenci vseh stanov v Trstu in okolici! pristopajte prav pridno v to društvo, ki vam ne naklada nobene žrtve, temveč vam ponuja materijalnih koristi, zraven tega po ima tudi namen ediniti naš rod in sposobiti ga za živahnejše delovanje na gmotnem in duševnem polju ter dovesti ga v Trstu do tiste veljave, katere je vreden po naravnej in božjej postavi.

Poslovanje novega oddelka bode jako solidno, natanjčno in previdno; ves denar, kateri pride vsak teden, odda se v katero tržaško banko. — Odbor sam ne bode nič izplačeval, ampak takim, katerim dovoli posojila, bodo dajal nakaznice (cheque) na banko in tam bodo dotični prejemali posojilo. — Stvar je s tem jako olajšana in prouzročuje manj troškov, manj skrbi. — Da pa naši rodoljubi še natanjčnejše spoznajo osnovo tega novega oddelka, podajemo jim tukaj pravila založne, kakor so bila sprejeta pri občnem zboru 28. minolega meseca. — Te se glase:

Pravila oddelka za založno in posojilnico.

§ 1. Podporno delalsko društvo ima poseben oddelek za denarno založno in posojilnico.

§ 2. Vsak ud delalskega društva more postati ud te založne.

§ 3. Vsak ud založne plača 15. soldov na teden za en delež; vsak ud pa more imeti tudi več takih deležev.

§ 4. Vsak ud dobi za vsak delež knjižico, v ka-

*) Blizo tako društvo osnovalo se je v Borkovljah pri sv. Jerneju, o katerem pa bomo govorili kesneje. Ured.

Podlistek.

Aleksander Veliki.

Aleksander Veliki pade na koleni pred imenom »Jehova«, slovom istinitega Boga sinov Izraela.

On solnce je nekdajnosti svitló,
Dosledno ki sedajno zna rabiti,
V prihodnosti sloveti mora zlo.

Isti dan, ko je kralj Filip II. macedonski po trudapolnem obleganju osvojil si imenitno mesto imenom Potidea, doide mu i vesela novica v tabor, da mu je soproga Olympia porodila sina.

Istočasno na naglem konjiču pridirja iz gorate Illyrie glasonoša, ki mu sporoči, da je njegov vojskovodja, siloviti Parmenion sijajno premagal svobodoljubive Illire. I tudi iz Olympije v Elidi je šinol glas preko hribov i dolin do stana Macedoncev, da je Filipu konj jahač zmagal pri olympiških igrah. Zgodovina nam tudi poroča, da v noči Aleksandrovega rojstva je Herostrat zažgal Dijanin tempelj v Ephesu.

Če tudi je bil Aleksander, tako se je nazival sin Filipu, majhne telesne postave, vendar ni bilo junaka, ki bi ga bil na tekališču prekosil. Skoro otrok še ukroti Bucephala, divjega konja tesalske pasme, ki ni puščal nijednemu do sebe i še manje na se.

Škoda tako krasne živali! vsklikne Aleksander, zvedevši namen očetov, ki ga je mislil oddati radi njegove grde razvade. Moleduje ga, naj mu ga izroči, i oče mu ga slednjič privoli. Sin pa, držeč ga trdno za uzdo, obrne ga proti solncu, kajti on sè svojim bistrim očesom je koj uganol, da se žival svoje lastne sence boji. Gladi ga prav na lahko z roko, čehlja ga, pri tem opravilu vrže na-nj svojo haljino in urnim skokom sedi mu za vratom. Blisku enako zdivja kopitar po planjavi; oče i drugi navzoči so se silno zbali za mladeničevo živenje. Ali temu se ne zgodi ničesa. Ko oče vidi, da se divji tesalec udaje krepkim in zvedenim rokam sinovim, kakor krotka ovčica, — od prevelikega veselja na glas se zjoka. V bitki ob Indu sovražniki umoré njemu zvestega Bucephala; — a on na mestu, kder mu je poginol ljubimec, veli njemu v spomin zgraditi mesto na ime Bucephala. Slavni Aristotel je bil učitelj kraljevemu mladeniču i on ga je i navduševal bojnim duhom.

Uže koj po njegovem rojstvu Filip napiše pismo Aristotelu, ki je bil eden največjih dušnih velikanov svojih dni, in eden najslavnejših philosophov, kojih je kedaj Grška porodila: »Filip Aristotelu, zdravje!

Naznanjam Vam, da se mi je porodil sin, i smatram se najsrečnejšim, da se mi je ta narodil v času, ko Vi živite«. Aristotel se je trudil na vso moč, da mu sina lepo i dostojno kraljeviča vzredi in odgoji, Filip hoteč mu skazati svojo naklonenost, zadovoljnost in udanost, zaukaže sezidati Stagiro modrijanovo domovino, katero je bil on z vojsko velel razdejati. Aleksander, ki je uže od narave bil bogato nadarjen, vedel je ceniti predavanja tacega učenjaka, njegovega učitelja, in napredoval je sijajno v znanostih in grških slovesnostih.

Pravijo, da so se mu Homerjevi spisi najbolj dopadali. Predno je legel spat, moral je iz teh kaj čitati; ali po noči, ko se je probudil, ali v jutro, vedno jih je imel v roki, tudi mej vojaci jih je rad prebiral; zategavoljo jih je vedno pri sebi hranil i po noči jih deval celo pod vzglavje. I ti so ga navduševali za svoje bojne namene. Aristotela je visoko štoval in do smrti mu največjo čast skazoval.

18letni mladenič je uže pod poveljništvom svojega očeta premagal sveto četo Tebancev pri Chäroneji, i Filip ga na to objame i mu reče: Sin moj, poišči si druzega kraljestva, moje je premajhno za tacega junaka. Ko so mu zarotniki očeta umorili, imel je on še le 21 let. Hitro se napoti v Korint i tu pregovori Grke, da ga okličejo vrhovnim poveljnikom vse Grecije v vojski proti Perzom.

Vojska s Perzi se prvo leto njegovega poveljništva še ni pričela. Bilo je njemu preje iti na Illyre in Tribale. To vojskovanje je pa trajalo mnogo časa, in na Grškem so uže mislili, da se je on kde ponesrečil; Demosten svojimi ognjenimi ogovori naščuje ljudstvo v Atenah in Tebah, da udari z vojno silo na Macedonce. Tebanci so celo macedonsko posadko v mestu do zadnjega moža poklali. Kakor bi trenol prikaže se pred tebanjskim mestom Aleksander, premaga puntarsko mesto i ga veli do tal razrušiti; le hišici slovečega pesnika Pindara je prizanesel. Z Atenjani pa je on postopal milostljiveje. V letu 334 pred Kr. še le v 22. letu svojega života vzdignol se je z vojsko proti Perzom.

Aleksander si je po toliko slavnih zmagah pridobil častni naslov Veliki; po njegovih zmagah skončalo je nekdanje perzijsko mogočno carstvo: on si prisvoji vseh pokrajin, ki so nekdaj bile perzijske.

Zmagovalno z vojsko dospe v Fenicijo i jame oblegati te pokrajine glavno mesto Tyr; mej tem pa pošlje svojih poslancev k Izraelcem ali Judom, da jih pozove, naj pripoznajo njegovo nadvlado, i naj mu pošljejo pomoči. Veliki duhoven Jaddus pa mu sporoči, da so Judje zavezniki perzijskega kralja, kateremu so bili svečano zagotovili, nikdar se družiti z nijednim sovražnikom zoper njega, in da oni hočejo strogo držati svojo besedo.

Aleksander se na ta odgovor jako razsrdi in veli na to sporočiti velikemu duhovnu, da bode on proti Jeruzalemu na čelu velike vojske marširal. Veliki duhoven Jaddus, da odstrani nevarnost, ki je narodu

tero se zapisujejo tedenska vplačila. Te bukvice sme on sicer zastaviti pri društvu, ali nikder drugej ne.

§ 5. Vsak ud mora ostati pri društvu najmanj 5 let in tednino ves čas redno plačevati; če pa s tedninami zaostane nad 20 tednov, potem ga odbor posvari in ako potem v 4 tednih ne plača, izbriše ga odbor iz društva; vplačani denar pa ostane v društvu do končane dobe 5. let. Še le potem prejme dotični to, kar je vplačal, a brez vsakih obresti.

§ 6. Med temi 5 leti ne potegne noben ud nič obresti, nič dobičkov, ampak oba se prištevata vedno kapitalu; še le po minolem 5. letu napravi se dotični račun in se izplača kapital, narastel po obrestih in dobičkih. Vendar pa še po končanem 5. letu društvo nadaljuje in izplačuje kapital z obrestmi le onim, ki hočejo izstopiti iz društva.

§ 7. Takim udom, ki po nezgodi postanejo vplačevanja nezmožni, ali se preselé v druge kraje, vrne se tudi mej časom vplačani denar z obrestmi, kolikor jih na dotični delež spada. Tudi imajo dedići in pravni nastopniki umrlih udov enake pravice do povračila plačanega zneska z obresti vred.

§ 8. Društvo posojuje denar, kar ga dobi, le svojim udom, pa ne brez obresti.

Odbor delalskega podpornega društva določuje visočino obresti. — Vsak ud pa mora dobiti le toliko svote, kolikor znašajo njegova tedenska vplačila, v 5 letih. Ako hoče več dobiti, mora ali kaj zastaviti, ali morajo drugi udje zanj jamčiti. Omenjeni odbor odločuje vse, kar se tiče visočine posojil in poroštva.

§. 9. Taka posojila se lahko vračajo, ali naenkrat po izteklem obroku, ali pa v obrokih, kakor je to dolžniku bolj primerno.

§ 10. Odbor delalskega podpornega društva vodi vsa ta opravila brezplačno; on vodi knjige, odločuje o posojilih in drugih zadevah društvene založne in posojilnice in ima v ta namen vsako sredo redno sejo.

§ 11. Udje, ki terjajo posojilo, imajo se najprej obrnoti do poverjenikov podpornega delalskega društva in še le ti sporočajo odboru o vsakej takej zadevi ter dostavijo menjenje, ako je dotični potreben in vreden posojila.

§ 12. Vsako leto, kadar ima delalsko podporno društvo svoj redni občni zbor, predloži odbor omenjenega društva tudi račun društvene založne in hranilnice, kateri pa mora poprej biti pregledan in potrjen po pregledovalcih delalskega podpornega društva, kakor to velja glede računov podpornega društva samega. Od čistega dobička se prepiše glavni del na delničarje; 1 do 2% pa se odloči za reservni zalog in vsako leto tudi vsaj kaka majhna svota za penzijski zalog delalskega podpornega društva. Gledé visokosti te svote in % za reservni fond veljavno odločuje na glavnem občnem zboru absolutna večina družabnikov delničarjev. Udje, ki niso tudi delničarji v oddelku založne, nemajo pravice glasovati s zadevah omenjenega oddelka.

§ 13. Drugih finančnih operacij to društvo ne dela.

§ 14. Glede prepirov, razdruženja itd. veljajo tudi za ta oddelek dotični paragrafi pravil podpornega delalskega društva, katerega le oddelek je ta založna in posojilnica.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnozborskej seji dne 8. t. m. je predložil trgovinski minister dopis glede doneska 1.100.000 gld. kateri dá Galicija za dovršenje gališke transverzalne železnice; minister poljedelstva pa načrt o ribjelovskem zakonu.

Načelnik Smolka je naznanil, da sta se poslanca *Kaminski* in *Wolski* poslanstvu odpovedala. — Poslanci *Lichtenstein*, *Rieger*, *Hohenwart*, *Grocholski* in tovariši interpelirajo, ali hoče vlada postopanje pri oddaji gališke transverzalne železnice natanko preiskati in podatke naznaniti državnemu zboru. — O tej stvari je danes daljša razprava.

Poljski klub državnega zbora je sprejel resolucijo, v katerej izreka, da je postopanje Kaminskega in Wolskija škodljivo dostojanstvu deželnih zastopnikov.

Poljski državnozborski poslanci kaj častno varujejo svojo poštenost; da bi to bilo povsod tako! — Poročili smo uže, da sta poslanca *Kaminski* in *Wolski* morala stopiti iz državnega zbora, ker je legla na nju senca nepoštenja. A s tem poljski poslanci niso bili še zadovoljni, preiskavali so dalje in poklicali pred svojo sodbo tudi poslanca *Kaslovskega*, ki je bil poročevalec o transverzalnej gališkej železnici. — Vso čast poljskim poslancem; kdor dela za žep, ali za druge lastne koristi, ta v državnem zboru ni na pravem mestu.

V Pragi se je obesil rokovičarski pomagač *Drassler*; v pismu, katero je zapustil, trdi, da je bil ud tajne družbe, katera mu je zaukazala, da mora umoriti policijskega vodjo Steyskala. Ker ukaza ni izvršil, zato si je moral živenje vzeti.

Vnanje dežele.

Ruski vladni časniki objavljajo cesarski manifest, po katerem bo *kronanje v Moskvi* meseca maja in imenovana je uže slavnostna komisija; drug ukaz nalaga mestnim in občinskim zastopom, naj se pri kronanju vdeležé, le sibirski zastopi so izjeti, ker so preoddaljeni. Cesarjev manifest izreka gorko željo, da se mir ohrani.

Na Francoskem je še vedno velika zmešnjava. Mej vlado in državnim zborom vlada neka napetost; ki ne obeča nič dobrega. Vlada sama nema skoraj nobene moči in jako premalo veljave, državnega zbora stranke jo zibljejo, kakor ladijo valovi, ki butajo vanjo od vseh strani. Skoraj gotovo je, da francosko ministerstvo v malo dneh zopet pade. Vedne promembe republikanskega ministerstva pa gotovo naposled spravijo na prestol kralja, ali cesarja, ker pri tacih okoliščinah republika ne more širiti blagostanja mej narod ter mora mej ljudstvom zgubiti vse sočutje. — Napoleonova pravda je končana; senat ga je oprostil, kar je po naših mislih najpametnejše bilo, ker obsodba bi duhove bila še bolj razburila i republiki še bolj škodovala. — Po zadnjih sporočilih je skoraj gotovo, da ministerstvo odstopi, sestave novega ministerstva pa noben vpljiven mož neče prevzeti. — To je zelo hudo znamenje.

Turka je imenoval uže mogočni ruski car Nikolaj bolnega moža, in imel je prav; da bi on živel še zdaj, moral bi ga imenovati umirajočega, ker uže več časa se čuje več od turških žensk, nego od turških mož. Nekdaj se je tresla Evropa pred turškimi vojaki, dandanes pa se trese turška vlada pred turškim ženstvom, *vdovam turških vojakov*. Te vdove so se uže večkrat uprle tako, da so bili poklicani vojaki, naj mir naredé, kar je vsekako čudovito, nikakor pa ne slavno, če se pomisli, da se mora vojak zoper ubogo vdovo nekdanjega svojega tovarša bojevati! Kakor uže večkrat, zbralo se je predzadnjo sredo nad 2000 ženski, vdov turških vojakov, pred palačo finančnega ministra; kričale so in strašansko razsajale, naj se jim izplača penzija. Ker pa finančni minister, kar se uže samo ob sebi umeje, ni imel denarja, napadle so ženske njegovo palačo, strahovito razsajale in bile bi finančnega ministra raztrgale, da ga niso prišli branit vojaki. — Nu, sedež finančnega ministra na Turškem ne more biti jako prijeten.

V vshodnjej Indiji imajo Angleži novo vojno. Unel se je velik upor mej divjimi rodovi Bheel v Alirazpuru, vstali so nanagloma in požigajo naselbine sosednjih rodov ter delajo nezaslišane grozovitosti. Oboroženi so oni še z loki, s katerimi spuščajo ostrupljene pušice, da vsak ranjenec mora v velicih bolečinah umreti. Mesto Naupur so ti divjaki popolnoma oplenili; enako tudi obljudeni mesti Chaktolo in Bobro ter vse pomorili, kar jim je v roko prišlo. Vzrok upora je verski fanatizem. Največje njihovo pogansko svetišče na svetej gori Garipatra je potres porušil. Neki njihovih svetnikov je vsled tega izjavil, da se je to zgodilo zarad tega, ker se véliki bog jezi, da tujci vedno dalje prodirajo, da jih on kliče v boj in vojno. Zato so ostali bojeviti Bhal rodovi ter začeli požigati, pleniti in moriti po okrajinah. Čuje se, da so se jim pridružili tudi Avfgani in da divjaki uže oblegajo mesto Aliraspur. Indiška vlada je zoper nje uže poslala vojsko.

Dopisi.

Iz Berkinskega vojvodstva 8. februvarja.

Kakor je »Edinost« prav pisala, ko je prerokovala v 74. štev. lanskega leta, da bode Avstrija morala se porazumeti z Rusijo in uže pred 2 mesecema uganola, kar se je pred 10 dnevi najbrže godilo na Dunaji, kar so tistikrat še mnogi drugi, celo federalistični listi zanikavali, prav tako je »Edinost« dobro pogodila o svojem času gledé pomoči kmetu, in v zadnjem času gledé davkovskih postav. Vse te članke je občinstvo z veseljem čitalo in osrčilo. To jaz dobro vem, ker mnogo občujem z narodom na Krasu in na Notranjskem. Prav zato pa se mi čudno zdi, da sta Vas zadnji čas ostro napadala 2 ljubljanska lista, katera se sicer pri nas manj čitata, nego »Edinost«. Greh je bil, da ste sprejeli Hutterjevo naznanilo, greh je bil, da ste to naznanilo še posebe omenili v raznih vestih. Mi pa tukaj vse drugače sodimo. Mi namreč vidimo revo na deželi, mi slišimo vsak dan grenke pritožbe onih ubogih, ki so tu in tam v Bosn pustili zadnji pripomoček za živenje. Zatorej pa »Edinosti« čisto nič ne zamerimo, temveč smo jej hvaležni, da je stvar podrezala, zamerili pa smo onim glasilom, ki so Vas zaradi te stvari napadali, in gotovi smete biti, da bodo ljudje to nevoljo še vse živahnejše javili, ako bodo slovenska glasila še molčala k največjej krivici, katera se je v zadnjem času godila ubogim strašno osleparjenim Slovencem. Mi pač nismo tukaj one notice v »Edinosti« tako razumeli, kakor da bi se bilo sumilo kacega poslanca, in prav ste se odrezali, ko ste pisali, da ni niti mogoče, da bi se bil kak poslanec degradiral za Abendrothovega mešetarja. To ni mogoče niti misliti o naših skoz in skoz poštenih poslancih. »Edinosti« vsa čast, naj pa vozniki kaj dosežejo, ali ne; samo da jim ni treba trositi denarja. Mi sami brez Hutterja smo hoteli to stvar podrezati, ker pri nas so ljudje, ki niso še prav nič dobili in so tudi taki, katerim so mešetarji celo »pofatili« dokumente. No, kaj pravijo k takim stvarem ljudska glasila, ki se drzevajo vas napadati in vam pretiti s tožbami? Čast, komur čast, a »Edinosti« gotovo velika čast, da je stvar zopet podrezala. Če ne druzega, nam bodo vsaj to privoščili, da si srca ohladimo za svoje krvave groše. Če pa omenjeni listi še po »Edinosti« planejo, posvetili jim bomo z dogodbami, takimi dogodbami in s polnim podpisom, da bodo sami morali osramočeni priznati, da so močno pogrešili, ker jaz poznam dogodbe v tej zadevi, kakoršne so se godile le na Turškem.

Ljudski prijatelj in zastopnik.

Iz Goriške okolice, dne 3. februvarja.

Redke so slavnosti, ki bi bile tako pomembne in spomina vredne za učitelje, kakor je bila dne 3. t. m. v Vrtojbi. Naj le nekoliko spregovorim o denašnjem dnevu ter omenim njegove slavnosti. — Naš viteški in preslavni vladar, visok spoštovatelj in dober cenitelj zaslug, blagovolil je podeliti g. Hrabroslavu Draščeku, vrhovnemu učitelju v Vrtojbi, srebrni križec za zasluge. Pripenjanje križca se je vršilo omenjenega dne na šolskem dvorišču tako-le:

Točno ob 3. popoludne, za kateri čas je bila slavnost odločena, pripelje se g. ces. kralj. dvorni svetovalec baron Rechbah v spremstvu obče poznanega, zeló priljubljenega g. ces. i kralj. okrajnega šolskega nadzornika Vodopivca. — G. dvorni svetovalec gre na odločeno mesto sredi dvorišča, — bil je nizek, pogrnen oder — kamor ga spremita g. nadzornik, in odlikovanec g. učitelj Drašček. Šolska mladina, koja se je bila v obilem številu zbrala, stala je zadovoljno — vesela krog odra. — Radost jej je bila brati z obrazov. — Takoj za g. dvornim svetovalcem se je natlačilo dvorišče z ljudstvom, ki je bilo za redko to slavnost praznično oblečeno, prijeten dokaz odlikovancu, kako ga Vrtojbenci ljubijo. Ko je šumenje in govorjenje nekoliko potihnolo, pričela se je slavnost s tem, da opiše g. dvorni svetovalec v slovenskem jeziku nje pomen, ter omenja in poudarja osobito one lastnosti, ki mogó vsacega človeka dičiti, osobito pa ljudskega učitelja, namreč požrtvovalnost, neumorno delovanje, marljivost i. t. d. Govor končavši, pripnè na strani stoječemu učitelju križec na prsa, na kar se mu ganjeni odlikovanec zahvali. — Po trikratnem vskliku na presvetlega cesarja zapoje mladina cesarsko pesen. — Na to se oglasí g. nadzornik, ter omenivši v svojem govoru v obče vseh onih, ki pomagajo, da se izomika mej ljudstvom širi, konča svoj govor s tem, da polaga mladini na srce, kako naj se vede, da zadosti na njo stavljenim tirjatvam. — Omeniti moram tudi, da se je naš na Goriškem barem imeno dobro znani stotnik Komel-Sočebran, pokazal pravim ljubiteljem mladine, kajti podaril je prigodom te slavnosti vsakemu učencu po 5 novčičev. — Do vrhunca je dospela radost pri otrocih pa še le potem, ko so jeli kolači deliti. — Polhen jerbas se jih je porazdelilo. — Kolači so bili tudi dar. — Ker so jih tikoma pred prihodom g. dvornega svetovalca in cenjenega očeta goriških učiteljev prinesli, ne morem natanko povedati, kedo jih je daroval. Otrokom to ne vre po glavi, kajti glavna stvar so kolači, — od kde so prišli, vprašajo pozneje. — —

Ko se je bilo opravilo na dvorišči izvršilo, povabil je odlikovanec gostove na kozarec »Izabele« — pil se je pa tudi izvrsten pikolit. Napitnice so se vršile druga za drugo. Domači pevci so tudi pokazali, kako ljubijo in spoštujejo svojega učitelja. — Godba se je tudi slišala, za kar se je zahvaliti zasebnej osobi, ki jo je preskrbela, katere imenovati ne smem. — Konečno naj še omenim, da se je vsa slavnost vršila mej pokanjem topičev. — To je bil slavnostni spored.

V obče bodi pripoznano: kolegijalnost, jedinstvo in ljubezen mej učitelji goriške okolice so lastnosti, ki jih dičijo. — Kako ljubeznivo postopajo starejši, zmožnejši in boj izkušeni učitelji z mlajšimi, to je dokaz, da jim ni ležeče na osebi, ampak na stvari. — Pred vsem jim na srcu lebdi iskrena, prava ljubezen do predmeta, oziroma do poslovanja, za katero vsi splošno delujejo in za katero se mora vsak vesten učitelj — odgojitelj žrtvovati. — Le možato tako naprej, zmaga bo potem naša, kajti v slozi, pravej slozi, je moč. — Z Bogom.

Iz koprskega okraja 5. februvarja.

V dan 4. febr. t. l. je imela dolinska čitalnica »domačo zabavo« z govori, deklamacijo, petjem in tombolo. Ozbiljno-poučljiv govor je govoril g. U. S. Poudarjal je umnejše kmetijstvo, in spodbujal občinstvo k pristopu čitalniškemu. Več šaljivo smešnih govorov je govoril v tukajšnjih krogih dobroznani g. L. P. Sè svojo opravo in naravnim humorjem je vzbudil mnogo smeha. Gospč. U. P. je deklamovala in njen brat g. Jože je v tem kratkem času s povoljnim uspehom petje vodil. Videli smo tudi več druzih smešnih prizorov, kakor »pusta, sodnijsko preiskavo« itd. Slednjič smo rajali do 2. uri popolunoči. Tako smo se v domačem krogu prav lepo zabavljali.

Z Dunaja 6. februvarja.

Srbsko akademičko društvo »Zora« je 26. januvarja praznovalo Obradovičevo slovesnost prav dostojno. To društvo je lahko ponosno na to, da k nje-

---

pretila, zateče se k Bogu. On zaukaže javnih molitev, in Bogu doprinašati v dar zdatnih žrtev, naslednji dan zapové odpreti mestna vrata, in obleče se v svoja pontifikalna oblačila, poln zaupanja na milostljivega Boga, i tako opravljen se postavi na čelo duhovnom i levitom, i biti nasproti vojski Macedoncev.

Aleksander je bil ganjen pri pogledu teh čestitljivih svečenikov, oblečenih v snežnobele dolge haljine. Občuduje velikega duhovna, odetega v prekrasno modro haljino sè zlatom prešivano, sè tijaro na glavi i njemu čelo opasano zlato ploščico, na katerej je bilo napisano: »Sveto Gospodu«; on pade pred njim na koleni, glavo prikloni do tal i ga pozdravi s čutom religijoznim.

Na to se napotijo v mesto Jeruzalem, i tu mu skažejo proročestva Danijela proroka, govoreča, da bo Perzov carstvo strto z močjo nekega kralja Grkov. Potem, ko je zaukazal Aleksander žgati mnogobrojnih darov Bogu v čast, dozvoli Judom živeti po svojih zakonih i verskih običajih; vse ljudstvo pa skazuje čast Bogu vojská, ki je omečil srce tako ljutega zmagalca.

Po večjih, za njega srečnih bitkah, napoti se v Babylon, če prav so ga vedeži svarili pred tem mestom. On je mislil Babylon povzdignoti v glavno mesto svojega razprostranjenega carstva. Tukaj je pa pričel bolehati, — in pri pojedini na dvoru nekega prijatelja napade ga kužna mrzlica. Po 10. dnevu bolestij, umre — v 12. letu svojega vladarstva, v 33 l. svojega živenja, dné 21. aprila, 324 l. pred Krist.

Sličen podnebniku v nebesnej daljavi — zginol je on sè svetovnega pozorišča — skoro iznenada; menda i hitra njegova smrt je nagnola našega pesnika — ki, da o njegovej smrti tako pesimistično poje:

Je v Babelu poginul se mi zdi,
Prej je nalil se hujši od živine,
Življenje mu nenadoma zatemni.

A. B.

govim zabavam dohaja tako lepo in odlično občinstvo, kakor skoraj k nobenej slovanskej zabavi.

Pričakovali ste morda, da Vam o imenitnem gostu svete Rusije, ki smo ga tukaj imeli, in o njegovih vspehih kaj pišem. Ker pa Vašega dunajskega dopisnika niti na posvetovanje, niti na čaj niso povabili, Vam ne morem nič pisati, za ugibanje pa nemam časa; le to omenjam, da nemški listi nekako zavidljivo govoré »o demonstrativnej prijaznosti, ki je zdaj v modo prišla«. To uže kaže, da stvar ne stoji slabo.

Kakor ste uže slišali, zapovedal je tukajšnji namestnik, da se »Wiener Tagblatt« in »Constitutionelle Vorstadtzeitung« ne smesta več po trafikah prodajati. Uradniki in lastniki teh listov, dasi veliki bogatini, hudo so zacvilili. Kako vestno pripovedujejo, da tu pa tam kaka babica, ali kakov delalec brez »Tagblatta« ne more živeti in da zdaj daleko tekajo po svojo dušno hrano! Morda je o tacih ljudeh pel pesnik: »Arm am Geiste, krank am Herzen, schleppte ich meine langen Tage«. V državnem zboru in v mestnem zastopu so uže zinoli o tem; da posebno zadnji ne more izostati, to je naravno. Človek bi se iz zgoli »*rührenge*« lahko zjokal.

Neprijetno sensacijo dela zadeva Kaminskega. Kako farizejsko in navidezno človekoljubno vrtí denes »Neue Freie Presse« v uvodnem članku svoje oči! Pobližnjih dat Vam ne morem podati danes; gotovo se bo o tej zadevi še mnogo pisalo.

Speklo je mestne očete, da bo mestno železnico zidal tujec Fogorty. »Da bi dobil mestni zbor koncesijo, kakor je želel, nikoli ne bi se po tej železnici vozili«, tako je nekdo hudobno omenil.

Domače in razne vesti.

Seja mestnega zbora je bila v četrtek zvečer ob 6½. Pred vsem je župan naznanil, da je mestni svetovalec Monti zblaznol, vsled česar so nazoči svetovalci javili svoje sočutje z vstajenjem raz sedežev.

Potem je poročal dr. Piccoli o zadnjih dopolnitnih volitvah in priporočal, da se volitev Raskoviča, Brüll-a in Artelli-ja odobri. — Ta predlog je bil skoraj soglasno sprejet, tudi Rittmayer, dr. Tomasini in Palese, ki so zadnjič zapustili mestno dvorano, vstali so; le naš Štefan Nadlišek je imel toliko poguma, da je demonstrativno obsedel. Protestoval je s tem v imenu okolice proti rečem, katere so se godile zadnji čas. — Omeniti moramo, da g. Nabergoja ni bilo v seji. — Torej je Raskovič potrjen, akoprem se je desnica posvetovala, ako ne bi vložila protesta; pa poguma ni. Potem so sklenoli mestni očetje, da napravijo prih. leto preparandijo za učitelje. Dovolili so gld. 1111.38 doplačila na troške za zdravniške zadeve. —

Ponudba Schlesingerjeva, da napravi na lastne troške novo klalnico (macello) po izgledu klalnice v Parizu, oddá se tehničnej komisiji v pregled in poročanje.

Dr. Venezian poroča v imenu šolskega odseka, da je namestništvo zabranilo podeljenje stipendijev Tomicich in Ananičan nekaterim italijanskim visokošolcem zato, ker so oberdankovali. — Poročevalec je razlagal, da otročja politika ni merodajna, a tega ni povedal, da si je neka stranka sama naročila one telegrame Raskoviču itd., da jih je L'Indipendente, organ levičarjev vzel popolnoma »sul serio«. Poročevalec je še dalje napadal vlado in konečno nasvetoval, da se proti odločbi namestništva energično rekurira na ministerstvo. Ta predlog je bil sprejet z malo večino, desnica je vsa glasovala proti, le gospod Morpurgo, ki se po židovsko drži desnice, glasoval je z levico. — To nam zopet kaže v lepem svitu takozvano patrijotično stranko. — Pri namestništvu so zarad tega v velikej zadregi, ne vedo, kaj bi počeli. — A do denes še niso previdili, da tukaj ne gre več z božikanjem in da je treba na čelu Primorskega celih, pogumnih mož.

Tržaške novosti. Trgovinski minister je potrdil barona *Reinelta* za predsednika in *Vucetič-a* za podpredsednika tržaške trgovske zbornice. — Vojno ministerstvo je omejilo okrožje trdnjavsko le na tržaški grad, vsa druga enaka okrožja pa opustilo. — Tržaški rudečkarji hočejo zopet ustanoviti staro telovadno društvo (ginastica) pod novim imenom »L'Alabarda di San Sergio«. Fantje rabijo uže svetnike v pomoč; ne vemo pa, ako jim pojdejo v rumenej hiši na velikem trgu na limanice. — Policijski stražnik, Ivan Levstek, 46 letni, močni mož zblaznol je včeraj na tuk. postaji, kder je imel službo. Mož si je domišljal, da je visok gospod in je začel kar naglo preveč ukazovati na kolodvoru, vsled česar so ga odpeljali v blaznico. — 34 letni kavarnar Jožef Lajte se je tudi naveličal kavo prenašati, ter pil žvepljenke, da se zastrupi. A še v pravem času je došla pomoč, odnesli so ga v bolnico, kder utegne ozdraveti v nekaterih dneh. — Te dni so izvlekli iz morja žensko truplo, v katerem so spoznali še ne 20 letno služkinjo Frančiško Taler, slovenko, o katerej smo pred 14 dnevi poročali, da je zginola in da je ni več najti. Uzrok samomora je nekda domač roman, kakoršnjih se v Trstu vrši žalibože preveč. — 21 letnega Antona Kebata iz Gorice so na pepelnico zvečer v via Madonina napadli trije nepoznani malovredneži in ga tako pobili, da je vsled mnogih ran moral precej oditi v bolnico. — Na pepelnico so straže zaprle več pijanih šem, ker so predpust preveč podaljšale in delale škandale po mestnih ulicah.

Zahvala. Gospod Gašper Kastelic, nadžupan v Materiji, podaril je društvu »Edinost« gld. 91.20, za kar mu izreka najtopljejšo zahvalo: Odbor.

Policijsko. Nek stražni inšpektor je opaževal moža, ki je prodajal pogrinjalo iz bele volne; ker se mu je zdelo, da predmet izvira od kake tatvine, prime prodajalca in gre ž njim na njegovo stanovanje, katero natanko preišče in najde vse polno pokradenegaperila, obleke itd. Morda so vmes tudi plahte našega sotrudnika? — Na korzu je policija prijela nekega fakina, ko je segel v žep nekemu peku, da mu potegne uro. — Druzega potepuha je tudi policija zasačila, ko je uže imel roko v žepu necega gospoda. — V sredo so delali fakini vso noč na parniku, proti jutru so šli domu; a policija je zapazila, da nekateri nesejo culice, ustavi in preišče jih ter najde, da je 6 fakinov imelo ne le culice polne ukradene kave, temuč tudi košulje in hlače so bile polne drazega ukradenege blaga. Vidi se iz tega, da v Trstu ni nikoli zadosti oči. — V via Lazzaretto so tatje ulomili v sobo necega gospoda in tam ukradli uro, suknjo, klobuk in mnogo perila. — Prav tako so naredili v via Media, kder so pokrali obleke za 40 gld. — V via del Torro je našla neka gospa, ko je stopila v svojo sobo, nekega nepoznanega obiskovalca; ko ga vpraša, kaj tam išče, jej odgovori, da se je zmotil in jo hitro pobriše. A ko se gospa ogleda po sobi, zapazi, da jej manjka vse polno predmetov. — Nekega markerja je policija zaprla, ker je svojemu gospodarju pokradel denarja in blaga za 300 gld. Vkradeno blago so večinoma dobili. — Še več manjših tatvin se je zgodilo za dober začetek posta.

Pred sodnijo. Necega V. A. Vidotto, rojenega v Taganrog-u na Ruskem, a pristojnega v Rovinj, obsodila je te dni trž. dež. sodnija na 2 leti ječe zarad razžaljenja cesarja, beračenja in prepovedanega povrata v Trst, od koder je bil uže večkrat izgnan. Ko ga sodnik vpraša, je li zadovoljin z razsodbo, odgovori obsojeni Vidotto: »Zadovoljin sem, pa žal mi je, da je doba zapora še prekratka, ker ne želim druzega, nego da postanem preskrbenec kaznilnice, kder bodem bolje živel, nego sem živel dosedaj, ko zaslužka nemam, krasti pa ne smem. Tudi znamenje časa.

Pepelnična sreda pri Sv. Andreji. Blizo 300 večinoma elegantnih ekvipaž se je vozilo od campo Marzo pa do Sv. Andreja; v kočijah so sedele prekrasne dame, v elegantnih toaletah, gospodje pa so, peš sprehajaje se, vsak po svoje občudovali, pozdravljali in namigavali. — Mladina je bila v obče še polna predpustnih vtiskov.

Pogreb pusta pri sv. Ivanu. Nekatere stvari so strašno neumne, vendar se jim tudi pameten gledalec mora smijati iz srca, ker so naivne. Nekaj tacega je pogreb pusta pri sv. Ivanu, kateri pogreb ima v Trstu uže historičen pomen. — Pogreb pusta pa je sploh uže star slovanski običaj in v nekaterih slovanskih krajih držé več na ta pogreb, nego na vse druge predpustne šege, maškerade, plese itd. Prav tako je pri sv. Ivanu poleg Trsta, kder prebiva čisti slovanski rod. Mej tem ko na pepelnico popoludne ves »fashionable« svet v lepih ekvipažah in tudi peš roma proti sv. Andreju, kder se po nekakem ponavlja korso, hiti niže ljudstvo v močnih krdelih proti sv. Ivanu; vse ulice: Acquedotto, Corsia Stadion, Via Chiozza itd. precej popoludne napolnujó razne družbe, ki hité proti sv. Ivanu, da se tam vdeležé slovesnega pogreba mogočnega kralja veseljakov. Tam na zgodovinskih tleh, na senožeti nasproti cerkvi svetoivanskej, kder je slovenski rod pred 5 leti slovesno protestoval proti Irredenti in je lansko leto delalsko društvo blagoslovilo svojo zastavo, napravljen je bil širok oder, na katerem je ležal iz cap napravljeni pust, pred odrom je bil napis, iz katerega se je videlo, da je imel ta pust uže 1883 let; senožet so napolnili radovedni ljudje, ki so tu in tam v grupah povživali ostanke pustne pojedinje in pili črnega Istrana iz najolik.

Točno ob 4. uri pridrdra majhen voz, ves odičen sè zelenjem in zastavami, vozil ga je osliček, katerega je brzdal majhen ošemljen dečko. Za vozom prideta pustna ceremonerja; imela sta na glavi visoke pine, oblečena sta bila v dolge bele košulje, podobna skoraj rabinom, za njima prideta dva konjika, voditelja sprevoda, ošemljena kakor takozvani »batistrada« pri »pompes funebres«, jahala sta stara konja à la Rozinante, za njimi je stopala godba in za godbo vse polno šem žalostinke prepevajočih. Rabina, — recimo jima tako — spravita se po lestvah na oder, tam razgrne višji rabin veliko knjigo in čitajoč dela razne pantomine, katere vzbujajo občen smeh mej gledalci, potem mu poda drugi rabin metlico in lonec, v kateri pomaka metlico in pusta škropi. Zdaj popustita rabina oder, pa se spravijo šeme nanj ter pusta mej raznimi šalami spravijo z odra na voz. Zdaj se začne sprevod; prva sta voditelja na konju, za njima nosec pustnega znamenja (rep na dolgej palici), potem godba, za godbo rabina, potem voz s pustom, za vozom jokajoče šeme in za temi ljudstva na tisoče; za ljudstvom pa še pri tržaških pogrebih običajne kočije (bruni). Sprevod se pomika po taktih godbe, katera godi le vesele koračnice po sv. Ivanu, potem čez stransko cesto zopet dol proti bošketu in krene blizo gostilne »Aurora« zopet na svetoivansko cesto; ta dolgi sprevod traja nad uro; mej sprevodom pa šeme delajo različne burke, tako, da se spremljevalstvo v enomer smeje. Ko pride sprevod zopet nazaj na isto senožet, s' katere je odšel, stopi višji rabin na oder in govori občinstvu daljšo pridigo v slovenskem jeziku, ter poudarja vse zasluge in nezasluge rajnkega pusta, in ko da znamenje z metlico, kar naglo eksplodira pust, cunje lete na vse strani; godba zagode žalostinko in ljudstvo se razide v močnih tropah korakaje zopet v mesto. — Kakor rečeno, stvar je naivno-neumna, a sili na smeh tudi najpametnejšega človeka. Svetoivanci pa imajo lep dobiček pri tej stvari, ker gostilne spečajo vse polno vina na tisoče broječim tržaškim žalovalcem za pustom; zatorej se ta šega utegne še dolgo ohraniti in pust bode še dolgo let imel pri sv. Ivanu veči sprevod, nego kak tržaški »podestà«.

---

147 letni kmet Jakop Cigeloff je umrl te dni v vasi Petrovka blizo Odese na Ruskem. Zapustil je sina 115 letnega, 85 letnega vnuka, 40 letnega pravnuka in več 20, in več letnih prapravnukov. Mož je bil do zadnjega vedno zdrav in pri polnej pameti, pa ni nikoli pil ni vina, ni šnopsa.

Združevanje. Človek se mora s človekom družiti, to je njegova dolžnost; samotar greši nad družbo, ker se odteza njenej službi, s katero bi jej lahko koristil, škoduje pa tudi sam sebi, ker brez lastne škode ne more nobeden dolgo samotariti. Enostranost je vselej nastopek dolge samote. Res je, da je človek pred vsem drugim dolžan spolnovati dolžnosti svojega stanu, ali kar mu ostaje moči in časa, tega je dolžen posvetiti družbi, ker to ohrani vedrost njegovega duhá. Ako bi mogli mi zasledovati vplive, katere dela človek na človeka, strmeli bi, kako močne včinke ima mnogokrat na videz le nepomenljiv oseben dotik. En sam pogled na tujo veličino vzbudi lahko spečo moč, en sam pogovor z razumnim možem more biti odločilen za vse živenje.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Kmetiška pisma.

(Dalje.)

V Rusiji, nahajamo prav ekstensivna gospodarstva, redno pašo, le po nekaterih prav južnih, od Neslovanov prav redko odljudenih pokrajinah. Sicer pa premaguje v Rusiji kaj močno takozvano »intensivno«, ali kakor se to rado še drugače nazivlje »moderno« gospodarstvo. Značaj intensivnega ali modernega gospodarstva pa je to, da se zemlji večji in kolikor mogoče fini pridelki odjemljejo, pa proti kolikor le mogoče popolnej povrnitvi njej odvzete rodovitosti. Moderno gospodarstvo ne trpi vsled tega malovrednih pašnikov, še celo senožeti ne, ako niso take, da jih moremo fine imenovati; namreč zahteva ono, da drži gospodar vso zemljo pod plugom, ter da jo obseva z razstlinami, katere so pod danimi ali vladajočimi razmerami največjega prometnega denarnega dobička, pa tudi z rastlinami, katere imajo indirektno to v zemlji nadomestiti, kar so jej prve odvzele, pa ne tudi povrnole. Rastline velike prometne vrednosti zahtevajo pa, to se ve da, tudi posebno pozorno obdelovanje. Suma sumarum, intensivno ali moderno gospodarstvo imenujemo dandanes tisto, v katerem je pridelovanji največji denarni dobiček dajočih rastlin, previdno spojeno s pridelovanjem obilne krme na delanem svetu — njivi ali pa finej senožeti — spojeno torej z obilo živinorejo, in spojeno konečno tudi z najpozornejšo izvršitvijo vsacega dela, bodi si na polji ali v hlevu itd.

Skora naraven nastopek, ali pa boljše rečeno, skoro naravna zaveznica intensivnega gospodarstva je pa kmetijsko tehnična obrtnija. Ako je namreč gospodar uže toliko svojega posla strokovnjak, da umeje zemlji največ in najboljšin »surovih pridelkova« stalno odvzemati — torej ne le nekaj let brez gnoja — potem stori še kaj lahko korak naprej, in si ustanovi pripomočke, s katerimi svoje surove pridelke v izdelke višje denarne vrednosti spremeni; in poleg tega še take odpadke zadobi, kateri so za vzdržanje stalne rodovitnosti zemlje, bodi si kakor direktna gnojilna snova, ali bodisi kakor krma živalim, katere gospodarstvu gnoj napravljajo, izdatne veljave. In taki pripomočki so prav posamezni deli kmetijsko tehnične obrtnije, kakor podelovanje žita ali krompirja v alkoholične tekočine, podelovanje pese v sladkor, mleka v sir, maslo itd. Intensivnega kmetijskega gospodarstva brez kmetijsko tehnične obrtnije si dandanes uže skoraj misliti ne moremo. In prav Rusija je v kmetijsko tehničnej obrtniji uže dandanes na visokej stopinji — osobito kar se izdelovanja moke, špirita, predenin itd. tiče — ona pa od dné do dné bolj napreduje tako sicer, da dela kaj močno konkurenco drugim kmetijskim državam Evrope, katere se rade veliko inteligentneje, kulturniše mimo nje smatrajo, uže dandanes. ***Rusija ni še sicer tako daleč v kmetijstvu dospela, da bi mogla vso ostalo Evropo s živežem preskrbeti, a mogoče bi to vendar bilo.*** Tako se more o ruskem kmesijstvu sklepati. In to je numerus! Čudna je skoraj prikazen, da se o vsestranskem, osobito pa kmetijskem napredovanji Rusije tako malo sliši, da bi človek skoraj misliti utegnol, tam je še vse »antikulturno«. V istini je temu vse drugače. Rusija se razvija na lastno pest, na podlagi narodnosti sama v sebi, ima mogočno iniciativo, pa tudi mogočne vspehe proste ptujega vpliva. »Die Russen sind einzig in ihrer Art«, rekel bi Nemec, in tako je tudi.

(Dalje prihodnjič.)

Solnograd za drugo železnico v Trst. Solnograški deželni odbor se je obrnol na tržaški deželni odbor, naj ta podpira spomenico, katero pošlje cesarskej vladi, da se v državnem zboru predloži načrt zakona za neposrednjo zvezo Trsta z Rudolfovo železnico i da se ta železnica zveže z solnograško tirolsko železnico čez turiške planine. Tržaški deželni odbor je odgovoril, da je z veseljem pripravljen pridružiti se tej spomenici.

Poštni promet v Cizlitaviji v letu 1882. V notranjem občevanju se je prevozilo 142.244.000 zasebnih pisem in uredskih 235,82000, napisnic pa 31,586,000. V mejnarodnem občevanji se je prevozilo nad 66 milijonov pisem. Časnikov se je razposlalo 72 milijonov natiskov. Vozna pošta je prevozila 3.200.000 pošiljatev v vrednosti 9 milijonov gold. in 22 milijonov pisem z novci z naznanjeno vrednostjo 3848 milijonov gold. Zdaj je v vsej Cizlitaviji 4015 poštnih uradov, samo na Dunaji s policijskim okolišem 38. Poštni promet posreduje 5800 poštnih vóz, h katerim spada 7300 postiljonov in 7327 konj. Največ postiljonov, namreč 861, ima Galicija, potem Češko 821, najmanj pa, in sicer le 14, Primorsko s Trstom vred.

Pri izžrebanju državnih srečk leta 1860 so bile vzdignene 1 februvarja te le serije: 410 702 708 710 712 900 1338 1456 1638 1737 1805 1814 2392 2415 2453 2855 3104 3142 3228 3347 3805 3908 3993 4004 4223 4555 4569 4722 4805 4945 4967 5185 5467 6241 6539 6585 7164 7581 7809 7932 8238 8606 8904 9186 9299 9437 9527 9549 9612 9719 9783 9906 10123 10152 10213 10273 10368 10380 10760 10768 10843 10848 10871 10968 11001 11542 11605 11728 11805 11857 11891 12178 12202 12522 12633 12837 13093 13217 13264 13374 13807 13808 14511 14543 14970 15096 15154 15192 15242 15801 16489 16575 16576 16883 16905 17119 17150 17576 17754 17987 18074 18097 18189 18353 19310 19368 19376 19459 19615 19875.

Tržno poročilo.

Kava. — Živahna kupčija po viših cenah, katere vtegnejo še poskočiti, kakor smo uže zadnjič vganili. Prodalo se je 11000 vreč Rio po gld. 33 do gld. 54—, 500 vreč Rio lavé gld. 65 do gld. 80—, 1200 vreč Santos gld. 33 do gld. 59.—, 1700 vreč Java po gld. 58 do gld. 61—, 100 sodov Ceylon plant. po gld. 78 do gld. 115—, 2000 vreč popra po gld. 58 do gld. 70.

Sladkor — mlahova kupčija. Prodalo se je 7000 metr. stotov sladkorja v vrečah po gld. 28½ do gld. 32.

Sadje. — Limoni, pomeranče od gld. 2½ do gld. 6—, fige v vencih gld. 19.—, opaša gld. 21—, cvebe navadne gld. 19 do gld. 20—, Elemé gld. 24 do gld. 33 — Sultanina gld. 23 do gld. 43.

Olje. — Še precejšna kupčija. Jedilno gld. 36 do gld. 40, namizno gld. 50 do gld. 64.

Petrolje. — Nespremenjeno stanje, tendenca dobra, cena trdna na gld. 10¼ do gld. 10.40.

Domači pridelki. — Fižol vedno zanemarjen. Maslo gre od rok po gld. 92 do gld. 98.

Žito. — Trdne, rastoče cene. Pšenica ruska gld. 10.35, koruza hrvatska gld. 7,10, ogrska gld. 7¼ do gld. 8¼, po kakovosti.

Les — v boljšem obrajtu, kupčija se zopet oživlja.

Seno — dobro gld. 2 do gld. 2,30.

Borsno poročilo.

Kurzi so postali nekoliko slabši, ker je malo vprašanja po papirjih v obče. — Tendenca pri vsem tem dobra.

Dunajska borsa
dne 9. februvarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld. 85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	» 30	»
Zlata renta	96	» 60	»
5% avst. renta	92	» 45	»
Delnice narodne banke	826	» —	»
Kreditne delnice	291	» 70	»
London 10 lir sterlin	119	» 80	»
Napoleon	9	» 50½	»
C. kr. cekini	5	» 63	»
100 državnih mark	58	» 55	»

Poslano.

Prav z veseljem čitamo «Edinost», koja se hrabro bojuje za narodne pravice, vendar molčati Vašemu dopisniku, ki učitelje okolice graja, da nekateri niso sposobni v slovenščini podučevati, to bi mu bilo v čast; — nam učiteljem molčati pa sramota.

Dragi gospod dopisnik, mi Vam odgovarjamo, da v okolici tisti učitelji, kateri nemajo spričevala sposobnosti po šolskih postavah 15. listopada 1869 imajo vsi spričevala zrelosti. Ergo, mi ne poznamo tistih treh ali štirih učiteljev, kateri bi še enkrat morali izpit sposobnosti v slovenščini napraviti; če pa jih Vi g. dopisnik poznate, objavite jih, da jih bodo tudi čč. gg. čitatelji «Edinosti» poznali, ako ne, moramo Vam javno reči, da ste «homo mendax».

Istina pa je, da v okolici so štiri učitelji, kateri imajo spričevala sposobnosti po starem kopitu i ne po zgoraj omenjenej šolskej postavi; a vender radi tega niso vredni graje, kajti oni natanko svoje šolske dolžnosti spolnujejo, kakor vsi drugi, koji imajo šolska spričevala po zgoraj imenovanej šolskej postavi. — Nekatere teh štirih so uže slovenski časopisi pohvalili kot izvrstne možake in res tudi so šolski ravnatelji.

«Kedor noče svojega imena objaviti, zna lagati in takemu ni odgovarjati».

Se spoštovanjem vaš

Juraj Bosin, Istrijanec.

V Vrdeli, 21 januvarja 1883.

Iz Senožeč, 25 januvarja 1883.

Res dolgo si čakal, a bolj dosledno bi bilo, da bi še ta kratki čas svojega bivanja v Senožečah čakal, mesto da tako nepreprečalno in tamno laboriraš okoli vrele kaše brez vsake namere. Kaj je vendar sedanja senožeška županija neki druzega, nego nemčurska? — Kde so čini skrbi za blagostanje občine Senožeške pod škitom «Plac komandarjev izbranega župana? Katera dela sedanjega župana od županske ali druge strani slavé? morda svoječasni izrazi pereat Bleiweis, pereat Lavrič, pereat Hohenwart ?. — Kde so navadne veselice čitalnične, potem ko je bil neiztrpljivo zabavljivi element izključen iz nje? Zato da se potem mej drugimi zabavljicami «Naprej zastava *Slave* itd. brez vsake opovere tamo peje! Kaj ne? to je narodno, to so tvoji bogovi?! — Tudi pesen, ktera je bila v pretekem letu v tem listu priobčena, te sinko, in tvoje ljube v oči bode, zato ki je istinita in žalibože zlo pomenljiva za Senožeče, naj jo pa zapoje uže kdor hoče Peter ali Pavel. In da bi bil slavček še zdaj na svojem mestu, bilo bi to le Senožečanom na korist, naj si bo, da je tudi preveč ali premalo računil, ker so bili njegovi računi vedno na čistem. A zdaj sinko? ti je znano, kako stojimo z vsestranskimi računi avtonomnih skupščin v Senožečah? To to odkrij, to! če imaš še kaj ljubezni do domačije svoje, ta vozel nam razvozlaj, mesto da se spozabiš nemčursko kliko v tem poštenem slovenskem listu zagovarjati in zagrinjati.

Slavčev prijatelj.

Iz Britofa pri Vremah 25 januvarja.

Pisatelj dopisa «Izpod Vremšice v štev. 7. t. l.» cenjenega lista «Edinosti» se trudi v zadnjih dostavkih, kot poznana duševna reva dokazati, da je omikan pedagog, pesnik in godec. — A istina je, da omenjeni dopisnik ni o možu, na katerega meri, niti ene prave zagodel, ampak le javno dokazal svojo strast, kar se mej vrsticami lehko vidi, s čemur je pa gotovo le sam sebi ustregel.

Poglejmo si stvar samo. Omenjeni dopisnik, kot pedagog piše: «Dr. Rothschild v rudečej in belej kiklji» i. t. d. — Bravo, dopisnik, vi ste mož, prav izpod gore, pod katero ste preje bivali, in ste si od tam doli butaro laži in obrekovanj v svojej bisagi pod Vremsko goro prinesli, da jih od tamkej na vse vetrove, na poštenega moža in njegovo nedolžno rodbino razpošiljate; in to zato, ker ste iz njegove hiše zaradi gor omenjenih lastnosti izključeni.

Slednjič naj vam bo svetovano, da odpotujete izpod mrzle Vremske gore v srednjo Afriko, kder boste vspešneje pri človekojedcih svojo kulturo za pustni dan peli. Tam doli bo tudi vašemu zdravju podnebje bolj ugajalo.

V Britofu 25. januvarja 1883.

Novak Franjo.

Izkaz in zahvala.

Za matico pokojnine «delalskega podpornega društva» so darovali gg.: ekscelenca baron Pretis 50 gld., tržaški župan Bazzoni 15 gld., c. k. višji državni pravdnik dr. Ferd. Schrott 5 gld., c. k. namestnije svetovalec Schemrl 5 gld., c. k. finančni svetovalec bar. Czörnig 3 gld. in drugi neimenovani gospodje 14 gld., za kar podpisani odbor v imenu društva blagim darovateljem in visokim gospodom, kateri so društveni ples s svojo navzočnostjo počestili, svojo najtoplejo zahvalo izreka.

Odbor delalskega podpornega društva.

Javna zahvala.

Prostovoljni komitê tukajšnih gospodov je napravil v 5. dan t. m. v gostilni g. župana **Svara** koncert in plesni venček, ter je podaril čisti donesek 15 gl. 10. kr. šoli z namenom, da se ubožnim otrokom oskrbi potrebno šolsko orodje.

Podpisani smatra za svojo dolžnost, vsem onim gospodom, koji so to blago podvzetje podpirali, izreči v imenu obdarjene šolske mladine najsrčnejšo zahvalo.

Vodstvo 4 razr. ljud. šole v **Komnu** dné 7. febr. 1883.

Anton Leban, nadučitelj.

V najem se takoj dá

pekarija in vinotoč

v Ljubljani

z vsemi potrebnimi pripravami. Pogoji se izvedó pri **hišnem posestniku samem, sv. Florijana ulice h. št. 12.**

LA FILIALE IN TRIESTE
dell' I. r. priv.
Stabilimento Austriaco di credito
per Commercio ed Industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3½ annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
3¾% » » » » » 8 »
4 % » » » » » 30 »

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d'interesse comincierà a decorrere dalli 27 corrente, 31 corrente e 22 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni:

3°/₀% annuo interesse verso preavviso di 30 giorni
3¼% » » » » » 3 mesi
3½ » » » » » 6 »

Banco Giro:

Banconote 2½% sopra qualunque somma
Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons ½% provvigione.

Antecipazioni

sopra **Warrants** in contanti 5% interesse annuo franco di provigione.

Mediante apertura di credito a Londra ½% provvigione per 3 mesi.

» **Effetti** 6% interesse annuo sino l'importo di 2000 per importi superiori rasso da convenirsi.

Trieste, 24 Ottobre 1882. (30)

Portlandski in Romanski Cement

najboljše vrste i pozmernih cenah
renomirane tovarne v Trbovljah (Trifail).

Zastop in zaloga pri

SCHNABL & C.

Via di Carintia 17. 12—3

Zaloga cevi, poljedelskih strojev, sesalk (pump) mašinsko olje, jermene itd.

Nič več kašlja

(10-6) **Prsni čaj**
napravljen po lekarničarju
G. B. Rovis, v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak **kašelj**, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin **in čisti kri**, ima dober okus in velja en zavoj za **8 dni 60 soldov.**

Omenjena lekarna izdeluje tudi **pile** za **prestenje** života in proti **madronu** iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtem truplu, želodčnih boleznih itd. in se lehko uživajo o vsakem času brez obzira na dijeto. **Ena škatlja velja 30 soldov.**

Plašter in tudi **tinktura** proti **kurjim očesom** in **debelej koži** — cena 3 plaštrov za kurja očesa **20 soldov** — **Ena steklenica tinkture 40 soldov.**

Edina zaloga v **Trstu** v lekarni **Rovis**, v **Gorici** v lekarnah **Cristofoletti** i **Pontoni. Ajdovščina: Gueglielmo.**

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Oznanilo.

Slavna c. k. deželna vlada v Ljubljani je z ukazom od 6. januvarja t. l. št. 11141 dovoliti blagovolila, da se preloži semenj v **Rovtah**, kateri je sicer **v pondeljek po tihej nedelji** vsako leto, **letos na 20. dan marca**, to je na **torek v velikem tednu.**

Županstvo **Rovte pri Logatcu** dne 7. februvarja 1889.

(3—1) **J. Petkovšek.**

Čudodelni plašter (cerot).

Ozdravi temeljito vsako rano, bodisi še tako zastarana in kronična in tudi take, ki so se uže spremenile v raka, ustavlja še tako močan glavobol, vse bolečine živcev in revmatizma v zglobah, čudodelno pomaga v bolečinah materinskih i. t. d. 50 letna skušnja z izvrstnim uspehom, kakor razvidno po nešteviln spričalih, katere se morejo pokazati vsakemu — *dobiva se le v lekarni*

(10—1) **Rovis, Corso št. 47.**

Brez te *varstvene znamke*, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot *ponarejeno.*

Cvet zoper trganje,

po **dr. Maliču**,

je odločno najboljše zdravilo zoper *protin* ter *revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi* ter *živcih, oteklino, otrpnele ude* in *kite* itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo *«cvetu zoper trganje po dr. Maliču» z zraven stoječim znamenjem;* 1 steklenica *50 kr.*

(Varstvena znamka).

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpustke in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kričistilne krogljice, c. kr. priv.,

ne smele bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. **Razpošiljava se le jeden zavoj.** 20—5

Naročila iz dežele izvršé se takoj

v lekarni pri „samorogu“
Jul. pl. Trnkóczy-ja
na mestnem trgu v Ljubljani.

Tinctura Chinae & Rhei comp. vulgo

Marija pomagaj želodečne kapljice

katere napravlja

Gabriel Piccoli

lekar «pri angelji» v Ljubljani, Dunajska cesta.

To zdravilo napravljeno iz najboljših zelišč, katerih mnoga rastejo v okolici znane romarske cerkve Matere Božje na Brezji na Gorenjskem, ima čudovito moč v sebi.

Omenjano zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti želodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodečnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrih in proti zlati žili, in v različnih mrzlicah. **Cena 1 Steklenice 20 kr.**

Francova esenca, ki jo izdeluje **G. Piccoli**, lekar «pri angelju» v Ljubljani, na Dunajski cesti, je narejena iz rož, je pomagala že tisočerim ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v želodcu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemorojide, zlatenico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. 1 steklenica 10 kr.

Antirrheúmon, pripravil **G. Piccoli**, lekar «pri angelju» v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenice 40 kr.

Najboljše in najvplivnejše pravo norveško pohumeljevo jetrno olje proti mramorici, rhahitisi, plučnici, kašlju itd., v steklenicah à 60 kr., 10 steklenic 5 gld., z železnim jodirjem združeno (posebno vplivno pri malokrvnih in kjer treba čistenje krvi) v steklenicah à 1 gld., 10 steklenic 8 gl. **Vsa naročila gredó v lekarno Piccoli «pri Angelu», Ljubljana**, dunajska cesta, velika zaloga najboljših alopatičnih in homeopatičnih zdravil, zdravilstvenih posebnosti, rudninskih vod, dišav. (24—17)

Lastnik, društvo »EDINOST«. — Izdatelj in odgovorni urednik: JOSIP MILANIČ. Nova tiskarna pod vodstvom F. HUALA v Trstu.